

Kaišiadorių krašto šviesuoliai.
Istorija. Atmintis

Visuotinai išrinktas šalies vadovu

Lietuvos Prezidento rinkimai: 1993-iejai

Vytautas BUDVYTIS
Kaišiadorių muziejaus muziejininkas

Šiais jubiliejiniais – Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio metais – minime ir pirmųjų po 1990 m. Nepriklausomybės atkūrimo surengtų Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų, kuomet 1993 m. vasario 14-ąją pirmuoju Lietuvos istorijoje visuotinai išrinktu šalies vadovu tapo kaišiadorietis Algirdas Brazauskas (1932–2010), 25-ąsias metines.

Nors tarpukariu Lietuva turėjo net tris prezidentus – Antaną Smetoną (ėjo pareigas 1919–1920 ir 1926–1940 m.), Aleksandrą Stulginskį (ėjo pareigas 1920–1926 m.) ir Kazį Grinių (ėjo pareigas 1926 06 07–1926 12 17), tačiau valstybei 1990 m. atkūrus Nepriklausomybę laikinajame Pagrindiniame Įstatyme Prezidento institucijos nebuvo. 1992 m. rengiant Konstitucijos projektą, iškilo klausimas dėl Prezidento. Vykė diskusijos, ar Lietuva turėtų būti parlamentinė ar prezidentinė valstybė. Apsispręsta, jog šalis iš esmės bus parlamentinė, bet su Prezidento institucija.

1992 m. spalio 25 d. referendumu šalies piliečių buvo priimtas pagrindinis valstybės įstatymas – Lietuvos Respublikos Konstitucija. Tą pačią dieną įvykiuose Seimo rinkimuose Algirdas Brazauskas Kaišiadorių 59 rinkiminėje apygardoje išrinktas Lietuvos Respublikos Seimo nariu, o lapkričio 25 d. – pirmajame naujai išrinkto Seimo posėdyje – A. Brazauskas išrinktas Seimo Pirmininku ir pagal Konstituciją pradėjo laikinai eiti Respublikos Prezidento pareigas.

Siekiant, kad Prezidentas turėtų didesnę tautos pasitikėjimą, Lietuvos Respublikos Konstitucija numatė, kad Prezidentą rinktų visa tauta. Seimas 1992 m. gruodį svarstė Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymą ir sausio 26 d. jį priėmė. Tiesioginiai Respublikos Prezidento rinkimai (tiksliau jų pirmasis turas) buvo paskirti 1993 m. vasario 14 dieną.

Po Seimo rinkimų netrukus pradėta svarstyti Prezidento kandidatūra. A. Brazauskui gruodžio mėnesį apsisprendus balotiruotis į Respublikos Prezidento pareigas, visai šaliai pirmiausia rūpėjo sužinoti, ar balotiruosis į šį postą Vytautas Landsbergis. Tuo metu kaip galimas kandidatas į Prezidentus buvo įvardytas tarpukario nepriklausomos Lietuvos diplomato Stasio Lozoraičio (1898–1983) sūnus, tuometinis Lietuvos ambasadorius Jungtinėse Amerikos Valstijose, Stasys Lozoraitis (1924–1994). V. Landsbergis 1993 m. sausio 3 d. per Lietuvos televiziją pareiškė savo nuomonę – pranešė, kad Prezidento rinkimuose nedalyvaus. O S. Lozoraitis sausio 4 d. Respublikos Prezidento rin-

kimų komisijai atnešė dokumentus kandidatuoti į Prezidento pareigas.

Sausio 5 d. rinkimų komisijai dokumentus atnešė dar šeši kandidatai: profesorius K. Antanavičius, buvęs Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK) pimininkas, tuometinis Seimo narys K. Bobelis, A. Brazauskas, Respublikonų partijos pimininkas K. Petraitis, buvęs Aukščiausiosios Tarybos deputatas ir valstybės kontrolierius K. Uoka ir aktorius R. Vilkaitis. Respublikos Prezidento rinkimų komisijos pimininkas Vaclovas Litvinas sausio 17 d. pranešė, kad rinkimų komisija įregistruavo pirmąjį kandidatą į Prezidentus – Algirdą Brazauską, jau surinkusį per 20 tūkstančių rėmėjų parašų. Iki sausio 20-osios už A. Brazausko kandidatūrą pasirašė 110 571 Lietuvos pilietis. Reikiamas rėmėjų parašų skaičius – 136 867 – surinktas ir už S. Lozoraitį. Kitiems kandidatams, kaip pažymi istorikas G. Ilgūnas, rinkti parašus sekėsi sunkiau.

Prezidento rinkimų komisija 1993 m. sausio 21 d. paskelbė du oficialius kandidatus į Lietuvos Prezidento pareigas: Algirdą Brazauską ir Stasį Lozoraitį. Rinkimų komisijos pimininkas jiems įteikė atitinkamus pažymėjimus, prasidėjo oficiali rinkimų kampanija. Respublikos Prezidentas Lietuvos istorijoje tiesiogiai buvo renkamas pirmą kartą.

Prezidento rinkimų kampanija truko beveik du mėnesius. Kandidatas S. Lozoraitis buvo atsidėjęs rinkimų kampanijai ir susitikimams su rinkėjais turėjo daugiau laiko negu A. Brazauskas, kuris, kaip minėta, jauėjo Respublikos Prezidento pareigas ir turėjo rūpintis valstybės reikalais. Tačiau ir A. Brazauskas susitiko su rinkėjais Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje, Radviliškyje ir kitur.

Ketvirtojo Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimai įvyko 1993-ųjų vasario 14-ąją, sekmadienį. Respublikos Prezidento rinkimų metu Lietuvoje buvo 2 568 016 rinkėjų. Rinkimuose dalyvavo 2 019 015 rinkėjų (78 proc.). Rinkimus laimėjo A. Brazauskas – už jį balsavo 1 212 075 rinkėjai (60,03 proc.). Už S. Lozoraitį balsavo 38,28 proc. rinkėjų.

1993 m. vasario 18 d. rinkimų komisijos pimininkas V. Litvinas A. Brazauskui įteikė Lietuvos Respublikos Prezidento

Kandidatų į Prezidentus Algirdo Brazausko ir Stasio Lozoraičio debatai Lietuvos televizijoje. 1993 m.

Vytauto Milišaускаo nuotr.

Tikiu, kad Lietuvoje įsitvirtins avira, pilietinė visuomenė, mūsų šalyje bus puoselėjamos demokratijos vertybės. Turime visam laikui atsisakyti minties, kad kas nors vienas gali atsakyti į visus klausimus, kad apskritai gali egzistuoti viena ir vienintelė tiesa. [...]

Mieli Lietuvos žmonės!

Šalia mūsų valstybės gyvena kaimynai, su kuriais mus sieja bendras istorinis likimas. [...] Svarbiausi Lietuvos užsienio politikos kriterijai bus pragmatizmas ir valstybės interesų gynimas. [...]

Lietuvos ateitį matau Europoje [...]

Mes, be jokios abejonės, orientuosimės į istorijos išmėgintą Vakarų demokratijos, ekonomikos ir kultūros modelį. Tačiau neabejoju, kad Lietuvai, ieškančiai savo vietos tarp Rytų ir Vakarų, reikalinga subalansuota politika [...]

Tačiau turime suprasti, kad niekas mums neatneš geresnio gyvenimo iš svetur. Teko išmokyti dirbti ir gyventi patiems, pasikliaujant pirmiausia savo jėgomis ir savo protu. [...]

[...] Šią istorinę valstybės gyvenimo valandą aš, Lietuvos Respublikos Prezidentas, išrinktas tautos valia, kviečiu Lietuvos žmones santarvei ir darbui visiems mums brangios Tėvynės labui".

Taip prasidėjo pirmojo po Nepriklausomybės atkūrimo visuotinai išrinkto Lietuvos Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko – užaugusio ir subrendusio Kaišiadoryse – penkerių metų kadencija (1993–1998 m.). Prezidento rinkimų 25-mečio proga Kaišiadorių muziejaus internetinėje svetainėje (www.kaisiadoriumuziejus.lt) pristatoma virtuali paroda „Lietuvos Prezidento rinkimai: 1993-iejai“, kurioje eksponuojamas muziejuje saugomas A. Brazausko palikimas: Prezidento darbo pažymėjimas, rinkimų komisijos balsų skaičiavimo protokolas, darbo kalendoriaus puslapiai, vizitinės kortelės. Parodą papildė Prezidento tėčio Kazio Brazausko (1906–1997) atsiminimai, fotografijos ir laikraščių ištraukos. Svarbiausius parodos eksponatus visą vasario mėnesį galima apžiūrėti ir Brazauskų namuose-muziejuje (J. Biliūno g. 26, Kaišiadorys).

Iš visos širdies

Nuoširdžiai dėkojame Žaslių pirminės sveikatos priežiūros centro gydytojams, bendruomenės slaugytojoms ir Kaišiadorių ligoninės Reanimacijos skyriaus darbuotojoms už nuoširdų Prano BLAŽAIČIO gydymą.

Žmona ir dukros

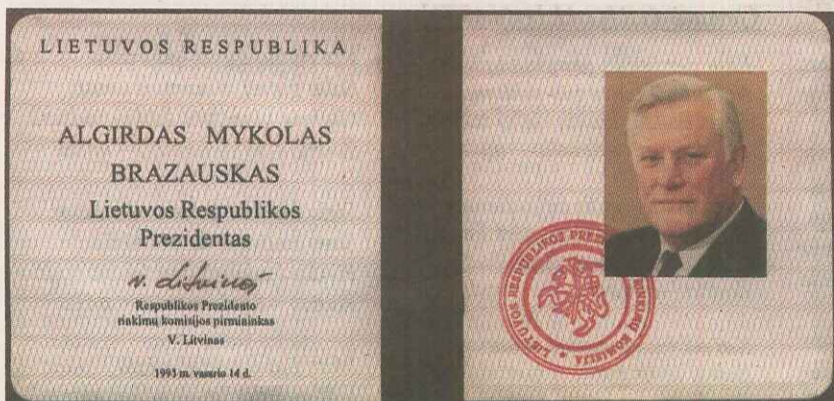
Geros žinios

Savivaldybės administracijai skirta dotacija atliekų konteineriams įsigyti

Edita LEVANSVIČIŪTĖ
Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos Bendrojo skyriaus vedėja

Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktorius Česlovas Neviera ir Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo direktorius pasirašė dotacijos teikimo sutartį. Šia sutartimi Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondas įsipareigoja suteikti Savivaldybės administracijai ne didesnę kaip 55940,00 Eur dotaciją. Dotacija skiriama pakuočių atliekų surinkimo iš gyvenamųjų namų priemonių (konteinerių) įsigijimui. Sutartyje numatyta, kad iki 2019 m. sausio 21 d. turi būti nupirkti ir gyventojams išdalinti 1750 namų valdų po vieną 120 l talpos ir 1000 namų valdų po vieną 240 l talpos naujų pakuočių atliekų surinkimo konteinerių. Toks pat kiekis pakuočių atliekų surinkimo konteinerių bus įsigytas ir Gamintojų importuotojų organizacijos lėšomis.

Pakuočių atliekų tvarkymo sistemos kūrimas ir vystymas Kaišiadorių rajono savivaldybėje, vykdant pakuočių atliekų surinkimo sistemos infrastruktūros (konteinerių) plėtrą, projekto tikslas – mažinti atliekų kiekį patenkančių į sąvartynus, sudarant atliekų turėtojams rūšavimo galimybes. Įgyvendinamu projektu siekiama plėtoti pakuočių surinkimo infrastruktūrą, sudaryti sąlygas individualių namų valdų gyventojams rinkti ir rūšiuoti pakuočių atliekas ir antrines žaliavas) jų susidarymo vietoje. Įsigyti konteineriai taip pat padės įgyvendinti Kaišiadorių rajono savivaldybės prievolę – komunalinių atliekų srute rūšiuoti esančias pakuočių atliekas, organizuojant rūšiuojamo surinkimo sistemą. Projektas finansuojamas 50 proc. Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo ir 50 proc. Gamintojų importuotojų organizacijos lėšomis.

Lietuvos Respublikos Prezidento pažymėjimas

Lietuvos Respublikos Prezidentas

Algirdas Brazauskas

Prezidento A. Brazausko vizitinė kortelė (su parašu)

Nuotr. iš Kaišiadorių muziejaus archyvu

Parengė Angelė RABAČIAUSKIENĖ